

Utilitatea textului, alcătuit de Jarník, a fost sesizată și de autoritățile austriece, care au dispus deîndată traducerea lui în limbile germană¹, maghiară, croată și polonă, pentru răniții, aparținând acestor naționalități. Ceva mai mult, un *Serviciu de asistență socială* din Viena, care făcuse acestei broșuri o largă publicitate, propune lui Jarník un adaos de 20 de întrebări și răspunsuri, rugându-l să le traducă din nemțește în românește². În orice caz, textul alcătuit de Jarník a intrat imediat în circulație, devenind un auxiliar foarte util pentru lazețele, în care se găseau răniți de altă naționalitate.

Pînă la sfîrșitul anului 1914, a apărut și versiunea germană, amintită de noi mai sus, pe care Jarník s-a grăbit s-o trimită și prietenilor săi din Ardeal. Astfel, Andrei Bârseanu, primind textul german, îl semnalează cititorilor revistei *Transilvania* în termeni foarte călduroși. „Întrebările și răspunsurile, scrie Bârseanu, însoțite de o scurtă introducere, sînt tipărite paralel pe trei coloane: 1. nemțește sau boemește, 2. românește, scrie fonetic pentru străini, 3. corect românește. Autorul pune gratuit și franco broșurica sa la dispoziția celor interesați. De asemenea, se declară gata să transcrie scrisorile dictate de răniții și bolnavii, care nu știu sau nu pot scrie și a le trimite la destinație... Mulțumim din suflet stimatului nostru prieten din Praga — continuă prof. Bârseanu — pentru această nouă și frumoasă dovadă de dragoste, adusă în aceste vremuri grele”³.

Publicista cehă, Maria Meier — devenită mai tîrziu cunoscuta romancieră progresistă, *Marie Majerová* — publicînd un reportaj despre felul cum trăiau răniții într-un lazaret din Praga, descrie spaima de care fuseser cuprinsi un rănit român în fața bandajelor, — mai ales că, necunoscînd altă limbă, medicii nu se puteau înțelege cu el. „Și iată, scrie Maria Meier, dragul deznădăjduit, cu ajutorul prof. Jarník (*Convorbiri cu soldații răniți de obîrșie roâmnă*), chiar din senin deveni un prieten cald al tuturor persoanelor din sală”⁴.

În curînd, ne informează Jarník, atît el, cît și Societatea de cruce roșie, care editase, probabil, această broșură, au primit „mulțumiri cu duiumul”⁵.

În cursul anului următor, Jarník continuă să desfășoare o neobosită activitate de ajutorare a răniților români, mai cu seamă pentru a le ridica nivelul științei de carte. La 3 februarie 1915, Jarník scria lui Gheorghe Pop de Băsești că a împărțit broșuri românești printre răniții aflați în niște barăci, iar altora le-acitit *Popa Tanda* de Slavici și *De vorbă cu sătenii*, de Ioan Lupaș; însă,

¹ Cf. *Gespräche mit verwundeten Soldaten rumänischer Abkunft*, Prag, 1914. Jarník semnează ca „Translator oficial de limba română” (beeidetem Translator des rumänischen Sprache).

² Vezi introducerea redacției ziarului *Românul* din Arad la scrisoarea lui Jarník cu data de 19 martie 1915, — publicată în Nr. 65 din 22 III—4 IV.1915. Pînă la sfîrșitul lunii mai, redacția germano-română se epuizase cu totul (*Epistola* lui Jarník către d-ra Mela Popea, din 25.V.1915. Arch. Stat. Brașov. Col. „Astra” Brașov. Donația Ioan Popea, Nr. 153).

³ „Transilvania”, XLV, (1914), 10—12, p. 510.

⁴ Jarník a tradus acest reportaj în românește sub titlu: *O zi în lazaret* și a fost publicat în *Românul*, Arad, V, Nr. 65 din 22 III—4 IV. 1915. A[ndrei] B[ârseanu] anunța și el apariția în broșură a acestei traduceri, în „Transilvania”, Sibiu, XLVI. (1915), p. 95. În legătură cu aceasta, vezi și Scrisoarea lui Jarník către Andrei Bârseanu, din 9.III.1915. (Bibl. univ. Cluj, mss. 4054, f. 107—1107).

⁵ Scrisoarea lui Jarník către Mela Popea, din 26.XII.1914. (Anexa 3).